

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การแข่งขันทางการศึกษา เศรษฐกิจ ทำให้คนประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งปัญหาบางเรื่องอยู่ในขั้นวิกฤต ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพภายในสังคมเอง และจากการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งยังเกิดจากการพัฒนาประเทศที่เน้นในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว บนพื้นฐานของสังคมที่ยังอ่อนแอ (สำนักงานวารสารวงการครู. 2547 : 117) คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ คุณค่าสำคัญของการพัฒนาอยู่ที่การพัฒนาคน ถ้าเราพัฒนาคนให้ฉลาดสามารถเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และตั้งอยู่ในความดีได้ ประเทศก็จะพัฒนา ซึ่งการที่จะพัฒนาคนต้องพัฒนาด้วยการศึกษา โดยเริ่มจากแรกเกิดไปจนตลอดชีวิต (มาซารุ อินุกะ. ม.ป.ป. : 7)

“เด็ก” นับเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชาติ บ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าและมั่นคง ดังนั้น เด็กจึงควรที่จะเตรียมตัวที่จะเป็นกำลังของชาติด้วย หากเด็กทุกคนได้ตระหนักถึงอนาคตของตนและประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นการขยันหมั่นศึกษาหาความรู้ และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย มีความขยันขันแข็งตลอดจนมีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่นเสียสละเพื่อส่วนรวมดังนี้แล้ว ก็จะได้ขึ้นชื่อว่าเป็น “เด็กดี” ชาติบ้านเมืองก็จะเจริญมีความผาสุกร่มเย็นตลอดไป (สำนักงานวารสารวงการครู. 2547 : 119) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545-2549) มีเป้าหมายที่สำคัญคือ การมีสังคมที่พึงปรารถนา ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และประเทศชาติมั่นคง ในการพัฒนาคนให้เป็นผู้ศูนย์กลางของการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะต้องมีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาคนให้เป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (กรมวิชาการ. 2541 : 60) ตอนหนึ่งว่า “นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมืองให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคอง หนุนนำความเก่งให้เป็นไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์ อันพึงปรารถนา”

การพัฒนาคนเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันดำเนินการและกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ขวบ ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญอย่างยิ่ง “ถือเป็นวัยทองของชีวิต” การศึกษาในระดับนี้ถือเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด (เขาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 22) เพื่อเตรียมพร้อมเข้าเรียนในระดับต่อไป “ปฐมวัย” ช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสมอง มีการวิจัยพบว่า สมองของเด็กหลังคลอดมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากในช่วง 2-3 ปีแรก ดังนั้น การกระตุ้นให้เด็กคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็น การให้เด็กได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะ โอกาสที่จะพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ล้วนอยู่ในวัยปฐมวัยทั้งสิ้น (วารสารวงการครู. 2547 : 39) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาไว้ในหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2546 ว่าเป็นการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูบนพื้นฐานที่แสดงความต้องการของเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ประสบการณ์ที่จัดให้จะเป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป (กรมวิชาการ. 2546 : 1-2)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา หรือการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ไม่น้อยกว่า 7 กระทรวง 20 หน่วยงาน ซึ่งมีรูปแบบการจัดการศึกษาแตกต่างกันไปตามภาระหน้าที่ของหน่วยงาน โรงเรียนของรัฐก็เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (2545-2549) ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 2 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดยกระทรวงศึกษาธิการรับภาระร้อยละ 96 ของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย (กรมวิชาการ. 2546 : 66)

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนของรัฐทั่วประเทศในปัจจุบันนี้ยังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย คือ โรงเรียนหลายแห่งได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ อีกทั้งยังต้องแข่งขันกับโรงเรียนเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

และโรงเรียนเทศบาล และจากการประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ในปีการศึกษา 2547 มีจำนวนนักเรียน 2,808 คน และในปีการศึกษา 2548 ลดลงเป็น 2,533 คน จึงทำให้จำนวนนักเรียนระดับปฐมวัย บางโรงเรียนลดลง คิดเป็นร้อยละ 2.75 นอกจากนี้โรงเรียนยังมีจุดด้อยคือ ด้อยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและจัดการ ด้อยคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การเรียนรู้โดยการให้เด็ก ท่องจำอย่างเดียว ห้ามเด็กพูด ให้นั่งเงียบ ๆ บังคับให้ทำการบ้านทุกวัน (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2. 2548 : 6) ในขณะที่โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันมีจำนวน นักเรียนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่นิยมส่งลูกหลาน มาเรียนที่โรงเรียนของรัฐ และเพื่อตรวจสอบจุดด้อยของตน โรงเรียนของรัฐจึงจำเป็นต้องเร่งรัด พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังที่ เพชรี หลาก (2538 : 10-11) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลเป็นการตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ดังนั้น ความต้องการเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันจนแทบจะแยกไม่ออก เพราะเมื่อนุญชเกิดความต้องการแล้ว ก็มักจะมี ความคาดหวังสูงขึ้นไปอีกตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สันติชัย คำสมาน (2534 : 51) ที่กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า เป็นทฤษฎีที่ช่วยในการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนว่าจะเลือก กระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังไว้

ความคาดหวังดังกล่าวของผู้ปกครองนักเรียนมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนของรัฐบาล ผู้วิจัยในฐานะเป็นหัวหน้าสาระการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จึงเห็นว่า ควรจะทำการวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการศึกษาระดับอนุบาลหรือปฐมวัยของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย ของหลักสูตร และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน โรงเรียนของรัฐบาลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ปีการศึกษา 2549 โดยรวมและรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

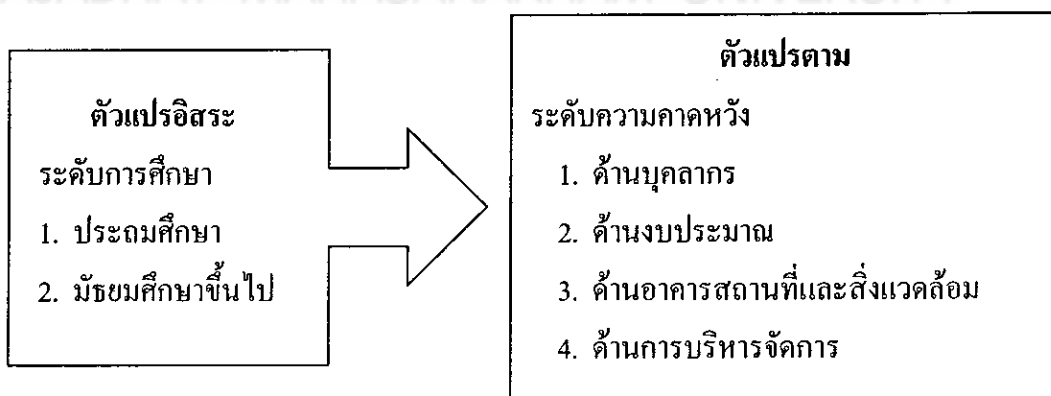
ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลากร
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
4. ด้านการบริหารจัดการ

แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,258 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ปีการศึกษา 2549 จำนวน 327 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองนักเรียน จำแนกเป็น

2.1.1 ระดับประถมศึกษา

2.1.2 ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคาดหวังของผู้ปกครอง นักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ของโรงเรียนของรัฐบาล 4 ด้านคือ

2.2.1 ด้านบุคลากร

2.2.2 ด้านงบประมาณ

2.2.3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2.2.4 ด้านการบริหารจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจและมีความหมายตรงกันจึงให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็นหรือความต้องการ ต่อการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้นักเรียนในปกครองของตนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้การศึกษา ระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอ พยัคฆภูมิพิสัย จำแนกเป็น 4 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านบุคลากร หมายถึง ความพร้อมของบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

ด้านที่ 2 ด้านงบประมาณ หมายถึง รายได้ของโรงเรียนและงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นเงินงบประมาณ

ด้านที่ 3 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ด้านที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความพร้อมในด้านการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2. **ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน** หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง มี 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

3. **การศึกษาระดับปฐมวัย** หมายถึง การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หรือระดับอนุบาล ที่จัดประสบการณ์ให้กับเด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี

4. **โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2** หมายถึง สถานศึกษาของรัฐบาลที่ดำเนินการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือโรงเรียนในสังกัด สปช. เดิม ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

5. **ผู้ปกครอง** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูให้การอุปการะ และอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิดที่บ้าน อาจจะเป็นบิดา มารดา ญาติ หรือบุคคลที่บิดามารดา ว่างใจฝากบุตรธิดาอยู่ด้วย และมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก

6. **การจัดการศึกษา** หมายถึง การดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ๆ ในทุกด้านตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนของรัฐบาล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม 2 ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการระดับอนุบาล ผู้ความเป็นเลิศภายใต้มาตรฐานการศึกษา

2. เป็นข้อเสนอแนะให้โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อจัดการศึกษาให้
สนองความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY